

Csak úgy aranylott a régi zsidó mozi portálja. Az ablakmosó gondterhelten az égre pillantva szétszerelt szerszámaival a kávézó gipsztukkó angyalai alá húzódott, éppen mellém zötytyent le a kávézó hosszú padlatján. A feltámadó szél végigsöpört az utcán, bebújt az ingek alá.

Krulik Zoltán 51

Végignéztük, közel félórába telt, s cirkuszi mutatóval is felért, ahogy a kötélén függeszkedő bukósisakos férfi a

PRÁGAI LEVELEK

széllal viaskodva próbálja kiragasztani a filmplakát lepleit a régi zsidó mozi fölötti tárhelyre. Félelemmel vegyes izgalom járt át a légtornászok láttán. A plakát ragacos leplei csapkodva várták sorukat, míg szemerkélni kezdett az eső, s a kávézó belsejébe települve a szemközti tükörből látszott, ahogy a plakátragasztó, miután keféjével utoljára még végigsimítja az egyenetlen felületet, alászállni készül a magasból. Tudja, fordul felém a kávéját kevergető ablakmosó, ha szerencséje van, nem zendít rá az eső. Bólogattam. Felületesen ismerem ezt a szakmát, feleltem, de mindig lenyűgöznek, mint az akrobaták, vagy a pókok, ahogy nyáréjszakán láthatatlan szálakon csüggve készítik telet túlélő bárkáikat petéiknek. Ön tudós, nézett rám arcomat fürkészve, az ablakmosó. Álruhás herceg vagyok, feleltem, akárcsak ön, ha nem tévedek. Mire gondol? Arra, felelem nyomban, hogy ha hazamegy, valószínűleg hangszert ragad, és gyakorolni kezd, vagy komponál. De az is lehet, hogy verseket ír. Miből gondolja, mosolyodott el. Gondolatolvasó vagyok. De viccen kívül. Magam újságkihordó voltam egy időben, s voltak plakátragasztó és ablakmosó barátaim. Eltalálta, verseket írok, s örülök, hogy megismertem. Találkozunk még, ha jár ide.

Mi lenne, ha a Csörsz utcai sírok helyett Prágából hívnám a történetet, gondoltam jókedvűen. Egy röpke beszélgetés is mindig feldob. A gondolat lázában – mely ide vezérelt – emlékszem, elbotlottam egy, a macskakövek közé szorult túsarok csonkjában. Ahogy ott elterülve tápáskodok felfelé megadón, a szegélykő és a türemkedő aszfalt közé rekedt földcsekén egy apró mindent túlélő növény illata tolakszik orromba. Ez volna az az illat, mely nagyanyám tükrös toalett szekrényéből áradt, ha kulcsát a bonbonos szelence alól kilopva a zárba illeszthettem, hogy kincsei közül egy apró bűgöcsigaszzerű pörgettyűvel játsszak?

A meanderek, reliefek menórás díszítményeire jól emlékeztem korábbi életemből, s arra is, hazafelé a finánc csak az italokat kobozta el, a sátor és a felújítható gumicsónak maradt.

Miért itt az óriásplakát alatt kell találkozunk, kérdezte gesztikulálva a lány a portál üvegén keresztül, mikor meglátott. Eltévedtem a labirintusban, ma-kogtam, bódultan szépségétől, ahogy elém toppant. Annyira más volt, mint a prágai idegenvezető iroda portáljának képein. Zavaromban család-
52 dom morva felmenőiek felsorolásába kezdtem. Hallgatott egy darabig, majd a táskájából előhúzott térkép utcáin vezetve újját magyarázta el tervét a város bevételéről. Kövér esőcseppek hullottak, s lassan megeredt az eső.

Ez már az ő finom érzékenységét dicsérte, hogy fukar soraimból titkos ábrándjaimra is ráértett, s a kihajtogatott térképet fejünk fölé tartva Baruch rabbihoz kísért. Hogy miért tőle reméltem szecesszióért rajongó nagyapám titkainak feloldását? Talán az Őszi Almanach foszlányai – amiket nyári szünetekben forgattam a zuglói ház padlásán vulkánfíber kofferekban kutakodva – hordozhatták a nevet.

A rabbi teljességgel átadva magát szavaimnak, hallgatott végig, s annyi derült ki szemérmes szóváltásunkból, az ő családtörténete is őrizi a pesti aranyműves emlékét. Az íróasztala feletti apró fényképek egyikén a mosolygó fiatalemberek között nagyapámra leltem. Bal karja a magasban, mintha valami égi kapaszkodó után nyúlna, még nincs könyökében az a Kamenyec-Podolszkban begyűjtött gránátszilánk, amitől oly furcsán, enyhe tompaszögben tartja majd balkarját, miután megismerem. Hiába ráncigáltam, hogy mutassa meg a könyökébe lőtt golyót, a háborúról sose mesélt. Ha ölébe vett, mindig ugyanazt mesélte, a mózeskosárban talált kisfiú történetét. Egy ima-könyv is járt a meséhez, furcsa, szépírással, jobbról balra haladó betűkkel, olyasfélékkel, amilyet nagymama pörgettyűjének oldalán találtam.

Három nem várt beszélgetés, három ajándék. A lányt, bérét kifizetve, elengedtem. Ha sietsz, lemaradsz, üzente jelbeszéddel, s mosolygott. Egyedül kell tovább mennem, intettem búcsút neki.

Az utca a nedves földszagú levegőben ismerősnek tűnt, s a hosszú, természetkövekből épült kőfal mögött bűvő temető is. Kicsorbult sírkövek lógnak túl a peremén, emlékeztetve az idegent, a város szívében halottak nyugszanak. A szemközti ház emeletén verdeső ablakszárny üvegéről visszapattanó fény-sugár a kerítés közepén lánccal rögzített rozsdás vaskaput találja. Elvakulok, szaggatott képeket látok még percekig a dülöngélő sírok között. De van úgy is, hogy a rendező a kőfal végébe helyezi a bejáratot, ütésekkel teli vasajtóval. Lötyögő kilincset találok, fejmagasságban apró kémlelőnyílás kínálja magát. Egy páva is előtűnhet. Sűg egy kedveskedő hang a lombok mögül. S ahogy

forgok a hang forrását kutatva, kopott tábla áll ki a földből. Itt volt a Sirokkó utca 36. Egy Prágába címzett, s fel nem adott levelezőlap hátoldalán találtam e címet, fekete tintával, gót betűkkel rótt sorok F. Kafka úrnak címezve. A padláson porosodó intarziás doboz alján, egy évszám szerint sorba rendezett, selyemszalaggal átkötött paksamétából került elő. Pontosabban, mellőle, mert valaki, ősanymim egyike – az összefűzött levélköteg és a levelezőlap felületét borító por, hasonló finomságából ítélve – kiemelte a többi közül.

53

A trenderli, kiáltottam fel a félálomból. Nagyanya kincses dobozából, hímzett bársonyzacskóban a kúpos végű filigrán ezüstforgó. A kincsek kincse, oldalán a négy titkos betűvel. Avval játszottak télvíz idején gyertyafény mellett csak úgy magukban, halkán nevetgélve a sarokba bújva a kis kártyaasztalon. Te jössz Sándor, mondta olykor hátradőlve, ha nyert, s a maréknyi babot maga elé húzva, finom ujjjaival pergő ritmusokat dobolt az asztallapon.

Nyugodt szívvel fogadtam, álom az egész, a felejtés ajándéka, vagy régi háborús filmek egymásra torlódott emléknymoi. De elővillant egy számsor. Őszi erdő járaskor csipkebokor tövisébe gabalyodva. Ahogy próbált kiszabadítani a tüskés ágak közül az ingujja felhasadt egész a golyót rejtő könyökéig, ahogy szivárgott a vér a vörhenyes szőrök között kiviláglott. Láttá döbbsent arcomat, de nem volt erre idő, csupa vér volt mindenünk. Csak nyáron jutott eszembe, börtönből szabadultak karján láttam hasonlót, a strandon, neveket, sasokat, pálmafát. A nagy azt mondta, egy fekete angyal véste a karjába álmában. Egy gonosz fekete angyal.

